

Jean (Johan Julius Christian) Sibelius

8. joulukuuta 1865, Hämeenlinna – 20. syyskuuta 1957, Järvenpää)

Johan Julius Christian Sibelius syntyi joulukuussa 1865 Hämeenlinnan kaupunginlääkärinä ja tarkk'ampujapataljoonan lääkärinä toimineen isän, Christian Julius Sibeliuksen ja tämän vaimon Matilda Charlotta Sibeliuksen (os. Borg) perheeseen. Poikaa päätettiin kutsua Janneksi tohtori Sibeliuksen veljen, kauppalaivankapteeni Johan ”Janne” Sibeliuksen muistoksi. Myöhemmin setänsä jäämistöä penkonut Janne löysi nimikortteja, joissa setä oli käyttänyt ranskalaisittain nimeä ”Jean” ja otti käyttöönsä Jean Sibelius – taiteilijanimen.

Jean Sibeliuksen lapsuus oli köyhä, sillä tohtori Sibelius menehtyi lavantautiin vuonna 1868, jättäen perheensä ristiksi suuret velat ja kuolinpesän konkurssi ajoi perheen sukulaisten hoiviin. Musiikki oli pienen Janne elämässä läsnä äidin taffelipianon, keksittyjen tarinoiden ja sointi- ja säveltapailujen muodossa 4- vuotiaasta asti.

Jannen musiikkiopintojen vakavoituminen tapahtui kertaheitolla, kun hän lähes kuusitoistavuotiaana, vuonna 1881, pääsi sotilaskapellimestari Levanderin oppilaaksi. Matkan varrella Jannen pääinstrumentti oli vaihtunut pianosta viuluksi. Varsinaiset musiikkitunnit nuori Sibelius pääsi aloittamaan sotilaskapellimestari Levanderin oppilaana 1881. Nuoren soitto-oppilaan kehitys oli nopeaa. Luontevaa kehitystä musiikin parissa lisäsi varmasti osaltaan myös Sibeliuksen sisarusten trio, jossa Janne soitti viulua, Linda pianoa ja Christian selloa. 1883 opintoihin tuli mukaan myös harmoniaoppi ja 1883 syntyi Sibeliuksen ensimmäinen sävellystyö, trio. Ensimmäiset, sävellystyönsä Sibelius sävelsi perheen musikanttien tarpeisiin. Myös teoriatietao musiikista alkoi kertyä nuoren musikantin oppeihin.

Sibelius kirjoitti ylioppilaaksi 1885 ja kirjoittautui yliopiston lainopilliseen tiedekuntaan sekä myös musiikkiopistoon ylimääräisenä oppilaana. Todellisuudessa opiskelijan kaiken ajan ja energian vei Helsingfors Musikförenings Musikinstitut eli Helsingin musiikkiopisto. Musiikkiopistossa Sibeliuksen viuluopettajana toimi Mitrofan Wasiljeff ja teoriassa, kontrapunktissa ja harmoniaopissa häntä opetti musiikkiopiston perustaja Martin Wegelius. Kaiken kaikkiaan Sibeliuksen Helsingin opintovuodet sisälsivät esiintymisiä, sävellystyötä sekä romanssinpoikasiakin – sekä lupauksen siitä, että suomalainen musiikkielämä oli saamassa uuden kiintotähtensä.

Vuodet 1889-1892 Sibelius vietti Saksan ja Itävallan musiikkimetropoleissa. Berliinin aika (1889-90) tarjosi hänelle niin musiikillisia elämyksiä kuulijana, kuin myöskin tiivistyvää opiskelua Albert Beckerin oppilaana. Fuugaharjoitusten ja kontrapunktien äärellä ahertanut Sibelius sai, sairasteluistaan, iloisesta opiskelijaelämästä ja rahapulasta huolimatta valmiiksi pianokvintetot g-mollissa keväällä 1890. Tämä sävellys oli riittävä näyttö senaatille 2000 markan apurahan saamiseksi. Vuosina 1891-1892 nuori säveltäjä nautti Wienin valssitäreisestä ilmapiiristä opiskeluiden kulkiessa viihteen rinnalla. Sibeliuksen yksityisopettajana toimi Robert Fuchs ja sävellystukea hän sai ihailemaltaan säveltäjältä Karl Goldmarkilta. Sibeliuksen sairastelu jatkui, kuten myös rahahuolet. Kulujensa kattamiseksi säveltäjä toimi ajoittain viulistina Wienin filharmonikoissa. Wienistä palattuaan Sibelius tapasi uudelleen morsiamensa Aino Järnefeltin ja pari avioitui.

Sibeliuksen vuosiin 1892 – 1914 mahtui paljon sekä musiikillisesti, että muunkin elämänmenon osalta. Nuori aviomies alkoi avioituttuaan säveltää Kullervo- ja Satu-teoksiaan sekä useita lauluja.

Jean ja Aino Sibeliuksen esikoinen Eva, syntyi maaliskuussa 1893. Sibeliuksen wagneriaaninen kausi ja haave oopperasta kuivui kasaan ja säveltäjä alkoi säveltää myöhemmin sarjaksi kasvanutta Karelianäyttämömusiikkia ja perheen toisen tyttären, Ruthin, syntymäaikaan Lemminkäis-sarjaansa. Kontrastina perhe-elämälle ja sävellystyölle nuori perheenisä vietti alkoholinhuuruisia iltoja niin kutsutuissa Symposium-istunnoissa hotelli Kämpissä muiden nuorten taitelijoiden kanssa. Mahtuivatpa näihin vuosiin vielä opetustyö Wegeliuksen musiikkiopistossa ja Kajanuksen orkesterikoulussa. Helmikuun manifestin vuonna 1899 säveltäjän äiti menehtyi.

Venäjän entistä tiukempi ote vahvisti fennomaanisia pyrkimyksiä ja vastarinnan ääni soi myös Sibeliuksen sävellystöissä. Protesti soi voimakkaana niin Ateenalaisten laulussa, Jäänlähtö Oulujoessa – laulussa sekä jylhimmin Finlandiassa. Pariisin maailmannäyttelyssä vuonna 1900 Suomi uhmasi Venäjää omalla paviljongillaan, jonne myös Helsingin filharmoninen orkesteri lähti yksityisellä rahoituksella Sibeliuksen sävellyksiä matkassaan. Surut henkilökohtaisessa elämässä aloittivat Sibeliusten uuden vuosisadan, sillä Kirsti-tytär menehtyi lavantautiin vuonna 1900.

Sibeliuksen säveltäjänuran nousujohteisuus sinetöityi toisen sinfonian ja Berliinin konserttisarjan johtamiseen 1901. Vuonna 1903 syntyi perheen Katarina-tytär ja Sibeliuksen viulukonsertto, 1900-luvun esitetyin viulukonsertto syntyi. Perhe muutti Järvenpään Ainolaan 1904. Sibeliuksen rahavaikeudet jatkuivat yli kansalaissodan. Musiikkia sinfonioista sävelrunoihin syntyi jatkuvasti, mutta myös uusia vekseleitä. Perheeseen syntyi vielä kaksi tytärtä, Margareta 1908 ja Heidi 1911.

Sibeliuksen lauluäänelle säveltämä tuotanto syntyi käytännössä kokonaisuudessaan ennen vuotta 1918. Säveltäjän yksinlaulut kulkevat Kalevalan myyttisestä runonlaulusta 1900-luvun alun merkittävään lyriikkaan. Laulut sisälsivät runon tyyppin mukaan erilaisia laululajeja, kuten romansseja, ariosoja, balladeja, elegioita, legendoja, rapsodioita, resitatiiveja ja liedejä.

Sibeliuksen taloudellinen elämä rauhoittui 1920-luvulla tekijänoikeuskorvausten myötä. Sävellystyö jatkui aktiivisena, vaikka säveltäjä muussa elämässään hiljensikin vauhtiaan. Maailma ei kuitenkaan kuullut koskaan Sibeliuksen 8. sinfoniaa, joka päättyi Ainolan uuniin.

Jean Sibelius menehtyi aivoverenvuotoon 91-vuotiaana vuonna 1957.

Lähteet:

Britannica www.britannica.com

Jean Sibelius :Elämäkaari <http://www.sibelius.fi/suomi/elamankaari/index.html>

Yksinlaulun kulta-aikaa <https://muhi.uniarts.fi/yksinlaulun-kulta-aikaa/>